

geweld

huiselijk

STOP
huiselijk geweld

OP

ST

The background image is a composite. In the foreground, a woman in a traditional Japanese kimono is shown from the chest up, looking down with a somber expression. She is holding a white folding fan. In the background, a hand is shown holding a wooden mallet, positioned as if about to strike. The entire scene is overlaid with a semi-transparent orange filter.

Deze brochure is bedoeld voor diegenen, die beroepsmatig in aanraking komen met huiselijk geweld. In veel gevallen is het moeilijk om erachter te komen of iemand mishandeld wordt. Als u al een vermoeden heeft is het onderwerp vaak moeilijk bespreekbaar te maken. Deze brochure vertelt u wat u kunt doen en waar u te rade kunt gaan.

De brochure is een uitgave van het Advies- en steunpunt Huiselijk Geweld.

Huiselijk geweld komt overal voor

Definitie:

De instellingen in Delft verstaan onder huiselijk geweld: Alle vormen van herhaaldelijk lichamelijk, psychisch en seksueel geweld en verwaarlozing die plaatsvinden in de context van de privé-sfeer en waarbij betrokkenen in een familiale verhouding staan of hebben gestaan.

**Huiselijk geweld komt voor in alle lagen van de bevolking en in alle culturen.
Slachtoffers zijn vrouwen, mannen, kinderen en ouderen.**

Enkele cijfers:

- 45% van de Nederlandse bevolking is ooit slachtoffer geweest van geweld in huiselijke kring (Intromart 1997)
- Zo'n 60 tot 80 vrouwen en 40 kinderen overlijden per jaar aan huiselijk geweld
- 1 op de 5 vrouwen is slachtoffer van lichamelijk geweld door de mannelijke partner, bij ongeveer de helft daarvan gaat het om herhaald en ernstig geweld met letsel als gevolg
- 5% van de ouderen heeft te maken met huiselijk geweld
- 5% van de mannen is als jongen seksueel misbruikt
- Huiselijk geweld leidt in slechts 6% van de gevallen tot een aangifte
- Vrouwen die slachtoffer zijn trekken gemiddeld pas na 3 jaar aan de bel

STOP
huiselijk geweld

Vrouwenmishandeling

Geweld tegen vrouwen door echtgenoten of partners komt veelvuldig voor. Het slachtoffer van 'partnergeweld', is in verreweg de meeste gevallen de vrouw, de dader de man. Het is tevens een ingewikkeld probleem omdat het zich in de privé-sfeer afspeelt waardoor hulpverleners en politie geneigd zijn zich terughoudend op te stellen. Bovendien presenteren vrouwen hun probleem vaak niet als hulpvraag. Op deze manier kan geweld in relaties vaak jarenlang onzichtbaar blijven voor de buitenwereld en doorgaan zonder dat iemand iets onderneemt.

Veelal ontstaat het geweld heel geleidelijk; het begint met kleine vernederingen en een sterke controle van de man over de vrouw. Dan valt er een klap en nog eens een klap. Als de vrouw niet instaat is zich te verzetten kan een situatie van chronische mishandeling ontstaan. Het blijkt voor beide partijen dan erg moeilijk te zijn om zich zelfstandig aan dit proces te onttrekken. De permanente dreiging- en onvoorspelbaarheid van nieuw geweld zorgen ervoor dat vrouwen voortdurend anticiperen op het gedrag van de partner. Hun zelfbeeld wordt sterk aangetast en door de controle die de partner op hen uitoefent wordt hun autonomie steeds verder aangetast.

Waarom vertellen vrouwen het niet gewoon of gaan ze niet weg bij hun partner:

- Angst voor verdere escalatie en dreigen met geweld, niet alleen naar zichzelf maar ook naar de kinderen. Deze angst wordt nog versterkt doordat er steeds minder geloof is in zichzelf om het geweld te kunnen stoppen.
- Schaamte en schuld. Vrouwen voelen zich in veel gevallen nog steeds verantwoordelijker dan mannen voor een goedlopend gezinsleven. Als er iets mis gaat in de relatie geven ze zichzelf de schuld. Daarnaast bestaat er de schaamte naar de familie en de buitenwereld en vrees door hen niet begrepen te worden (de buitenwereld reageert vaak sussend of met ongeloof).
- Praktische belemmeringen. Vrouwen die weg gaan bij hun partner verliezen hun huis en vaak een deel van hun inkomen. Migrantenvrouwen verliezen vaak hun recht op verblijf in Nederland (zolang ze minder dan 3 jaar in Nederland verblijven zijn zij voor hun verblijfsvergunning vaak afhankelijk van hun partner).

Lichamelijke signalen bij het slachtoffer:

- Verwondingen, zoals blauwe plekken, kneuzingen, snijwonden, hoofdwonden, bijtwonden, hoofdwonden, (herhaalde) botbreuken of ontwrichtingen, brandwonden, schedelletsel, verlies van tanden, etc.

- Opvallend gedrag bij de vrouw:

Onderdanige houding, altijd vergezeld van de partner zijn, mag niet over eigen geld beschikken, mag niets doen zonder toestemming van de man, schrikachtig, zichtbaar bang voor haar partner, veel praten over mishandeling van anderen.

- Opvallend gedrag bij de man:

Gedraagt zich bezitterig en controlerend, schrijft alles voor, publiekelijk opscheppen over hoe goed hij z'n vrouw onder de duim heeft, veel relatieproblemen en ruzies, kleinerend gedrag naar de vrouw waar anderen bij zijn.

Een vermoeden? Praat erover!

Bovenstaande signalen kunnen duiden op geweld, maar dat hoeft niet altijd. Er is maar een manier om daarachter te komen en dat is door ernaar te vragen. U doet er goed aan niet te direct met de deur in huis te vallen. Praat over hetgeen u hebt waargenomen (bijvoorbeeld: "ik zie dat je regelmatig blauwe plekken hebt" of "ik heb de indruk dat het niet zo goed met je gaat") en informeer verder. Indien u aan de hand van de verstrekte gegevens ook maar enigszins aan het verhaal twijfelt vraag dan door. Wanneer een vrouw ontkent, laat dan weten dat u beschikbaar blijft. Als de vrouw over haar problemen wil praten is het vervolgens belangrijk dat de vrouw passende hulp krijgt. Daarvoor zult u een beeld moeten krijgen van de situatie waarin zij zich bevindt:

- Hoe ernstig is de situatie (loopt de vrouw gevaar)?
- Hoe schat de vrouw haar situatie zelf in? Heeft ze ideeën over hoe ze uit de geweldsituatie kan komen?
- Heeft de vrouw er wel eens met iemand over gepraat? Heeft ze wel eens hulp bij een instantie gezocht? Wil ze in contact gebracht worden met een hulpverlener?
- Vraag naar de mate van isolement; kan de vrouw nog ergens naar toe?
- Wil de vrouw bij haar partner blijven?
- Heeft ze wel eens aan aangifte gedacht?

Vervolgens kunt u haar helpen uitzoeken wat ze kan doen om de situatie te doorbreken. Afhankelijk van de ernst van de situatie en hun ervaringen met eerdere hulp kunnen zij behoefte hebben aan een luisterend oor, advies en informatie, ondersteuning bij het maken van keuzen, materiële hulp, begeleiding bij het stoppen van geweld of steun bij de verwerking van hun traumatische ervaringen.

- Als de vrouw in haar omgeving nog nooit iemand in vertrouwen heeft genomen, kunt u samen met haar nagaan wie zij kan vertrouwen (voor Islamitische vrouwen kan dat mogelijk de Imam zijn). Praten over geweld is de eerste stap die de vrouw kan zetten om uit haar isolement te komen.

- U kunt de vrouw in contact brengen met het Advies- en steunpunt Huiselijk Geweld. Daar kan telefonisch of tijdens een consultgesprek een inventarisatie en een verdere verwijzing naar hulpverlening plaatsvinden.
- U kunt haar evt. doorwijzen naar andere instanties die haar verder kunnen helpen (zie: belangrijke adressen).
- Indien de vrouw acuut gevaar loopt, doet u er goed aan contact met de politie op te nemen (in overleg met de vrouw).

Tips:

- Het is van groot belang de vrouw serieus te nemen en met respect te benaderen. U kunt de eerste zijn die de vrouw gelooft.
- Creëer rust en ruimte voor een gesprek.
- Benadruk aan het begin van het gesprek het beroepsgeheim.
- Benadruk dat de vrouw niet de enige is die het overkomt en dat geweld nooit gerechtvaardigd is.
- Vermijdt termen als mishandeling en verkrachting. Vrouwen gebruiken deze woorden zelf niet.
- Let op het zelfbeeld van de vrouw. Houd er rekening mee dat de meeste mishandelde vrouwen al lang niet meer weten wat het is om voor zichzelf te kiezen.
- Bij migrantenvrouwen: Wees bedacht op het risico dat een vrouw kan worden uitgestoten uit de gemeenschap.
- Voor huisartsen: Wees terughoudend met het voorschrijven van kalmerende middelen. Het wordt door vrouwen achteraf vaak niet op prijs gesteld, omdat ze daardoor minder in staat zijn om alert te reageren op nieuwe geweldsuitbarstingen.
- Als u de man aanspreekt, doe dat dan op grond van hetgeen u heeft waargenomen en niet op grond van wat de vrouw u heeft verteld. Wijs hem op de mogelijkheden voor hulp. Niet alleen de vrouw, maar ook de man heeft een probleem.
- Een ex-partner kan zijn vrouw blijven achtervolgen en bedreigen. Dit wordt *stalking* genoemd. Normstellend optreden van autoriteiten als politie en Imam kan soms preventief werken.
- Vrouwen voelen zich ondersteund wanneer u bij een volgend contact nog eens vraagt hoe het met ze gaat.

Mishandeling van mannen

Over mishandeling en seksueel misbruik van jongens en mannen is veel minder bekend dan over meisjes en vrouwen. Veel mensen kunnen moeilijk geloven dat een man slachtoffer is, men redeneert dan: "Een echte man laat dit toch niet gebeuren?" Ook voor mannen zelf is het lastig om dit te accepteren; de schaamte is groot. De gevolgen van mishandeling en misbruik zijn meestal net zo erg als bij vrouwen, alleen is het taboe nog groter. Mannen hebben vaak nog meer moeite om hun kwetsbaarheid en machteloosheid te tonen. Jongens en mannen doen dan ook nog minder vaak aangifte bij de politie. Verder is het een misvatting te denken dat vrouwelijke plegers een grote uitzondering zijn.

Kindermishandeling

Kindermishandeling is een beladen begrip. Ouders mishandelen hun kinderen vaak niet met opzet, maar omdat het hun gewoon niet lukt om hun kinderen de zorg te geven die ze nodig hebben. Oorzaken liggen bv. in persoonlijke problemen van een of beide ouders, door problemen in hun relatie of gedragsproblemen van het kind. Dat uit zich in onmacht en frustratie. Bij mishandeling komen kinderen iets te kort of wordt hun iets aangedaan waardoor zij lichamelijke of psychische schade oplopen. Hun gevoel van eigenwaarde, veiligheid en zelfvertrouwen wordt wezenlijk aangetast. In de praktijk gaat het in vele gevallen om een combinatie van verschillende vormen van mishandeling. In de situatie van die kinderen komt meestal alleen verandering wanneer mensen in hun omgeving iets ondernemen. Daders dwingen kinderen vaak geheimhouding af (bedreiging, chantage). Bovendien zoeken kinderen de schuld vaak bij zichzelf (vaak aangepaard).

Als je zo'n akelig geheim moet bewaren, is een eerste stap erover praten met iemand die je vertrouwt. Het is daarom belangrijk om als dat mogelijk is met het kind te overleggen wat er ondernomen wordt. Het stoppen van de mishandeling heeft echter de hoogste prioriteit.

Enkele signalen die kunnen duiden op kindermishandeling:

Naast lichamelijke- en psychosomatische klachten: Negatief zelfbeeld, concentratieproblemen, plotselinge gedragsverandering, acting out, terugtrekken, angst voor aanraking, onhandelbaar, onverschillig gedrag, moeite anderen te vertrouwen, (seksueel) agressief gedrag, vernielzucht.

Beroepsgeheim

Wanneer een hulpverlener informatie in vertrouwen te horen heeft gekregen is er sprake van beroepsgeheim. De hulpverlener mag er met niemand anders over praten, tenzij de cliënt daar toestemming voor geeft.

Als regel geldt dat openheid tegenover cliënten over samenwerking in veel gevallen ook meer mogelijkheden biedt het geweld te stoppen.

Er kan zich echter de noodzaak voordoen om in samenwerking met anderen gegevens uit te wisselen zonder toestemming van betrokkenen.

Dat mag slechts als daar zwaarwegende redenen voor zijn, bijvoorbeeld als er sprake is van een (levens)bedreigende situatie.

In dat geval beroept de hulpverlener zich op overmacht. Een te strikte toepassing van het beroepsgeheim kan ertoe leiden dat ernstige gevallen van mishandeling jaren doorgaan zonder dat enige vorm van interventie plaatsvindt. Het is dus van belang goed te weten onder welke omstandigheden het beroepsgeheim doorbroken mag worden.

Als u een vermoeden heeft van kindermishandeling kunt u terecht bij:

- Advies- en Meldpunt Kindermishandeling. Zij hebben de volgende taken:
 - het aannemen van meldingen
 - geven van advies
 - onderzoeken en beoordelen van meldingen en zonodig actie ondernemen
 - motiveren van gezinnen voor hulpverlening
- Voor verdere vragen:
 - Het Meld- en Adviespunt Huiselijk Geweld

Kinderen als toeschouwer:

Kinderen zijn vaak gedurende jaren getuige van partnergeweld. Naast het feit dat dit tot trauma's kan leiden, heeft onderzoek uitgewezen dat een groot deel van deze kinderen het risico loopt later zelf pleger of slachtoffer van huiselijk geweld te worden. Ook deze kinderen hebben recht op aandacht van de hulpverlening.

Ouderenmishandeling

Ook mishandeling van ouderen komt vaker voor dan we denken. Hoe komt het dan dat we zo weinig van ouderenmishandeling weten?

- Door het isolement waarin veel ouderen verkeren (verminderen van sociale contacten, verminderde mobiliteit, aan huis gekluisterd). Hierdoor vermindert het zicht van de omgeving op het wel en wee van de ouderen
- Door een gebrek aan kennis en signaleringsvermogen bij betrokken hulpverleners. Hierdoor worden problemen al gauw als samenhangend met de het ouder worden gezien
- Doordat ouderen zelf nauwelijks bereid of in staat zijn om over te gaan tot melding (schaamte, angst voor vergelding, zorgafhankelijkheid, loyaliteit jegens de dader, vrees voor opname in een verplegings- of verzorgingshuis, het ontbreken van geestelijke- of lichamelijke vermogens)

Bij ouderen gaat het niet alleen om lichamelijke- (bv. als gevolg van vastbinden) en psychische mishandeling maar ook om verwaarlozing (bv. het onthouden van lichamelijke- en medische zorg of voeding), financiële uitbuiting en schending van grondrechten (bv. post achter houden, verbieden het huis te verlaten).

Veel ouderen worden met het klimmen der jaren in toenemende mate afhankelijk van anderen. Als gevolg hiervan zijn ze steeds minder in staat zich tegen ongewenst gedrag te verzetten. Het risico van mishandeling neemt dus toe naar mate de afhankelijkheid groter wordt. Afhankelijkheid kan zich uiten in: Financiële afhankelijkheid, zorgafhankelijkheid, sociale afhankelijkheid en emotionele afhankelijkheid (Als gevolg van de langdurige en intensieve band met de dader).

Een van de belangrijke oorzaken van ouderenmishandeling is gelegen in overbelasting van mantelzorgers. Bij toenemende zorg moet de verzorger zich steeds meer op de oudere richten en zichzelf steeds meer onttrekken. Het is mogelijk dat de verzorger het gevoel krijgt 'in de val' te zitten en er nog geen erkenning voor krijgt ook. De zorglast kan de draagkracht overschrijden. Daarnaast kan de dader zelf te kampen hebben met allerlei problemen die kunnen leiden tot overbelasting.

Signalen die kunnen wijzen op ouderenmishandeling:

- De oudere krijgt niet de gelegenheid met de hulpverlener te spreken zonder aanwezigheid van de vermoedelijke dader
- De huishouding en verzorging dragen sporen van verwaarlozing
- Onsamenhangende of tegenstrijdige verklaringen van lichamelijke verwondingen

- De verzorger toont zich onverschillig mbt het wel en wee van de oudere
- De verzorger vertoont verschijnselen van overbelasting
- De verzorger scheldt en schreeuwt tegen de oudere waar anderen bij zijn
- De dader probeert de hulpverlener buiten de deur te houden of om de tuin te lijden

Ouderen durven vaak niet het initiatief te nemen om mishandeling te melden, weten dikwijls niet waar ze terecht kunnen en hun gedrag kan kenmerken gaan vertonen van ontkenning, berusting, verwardheid of depressie. Sommige ouderen willen bij constatering geen interventie van hulpverleners. Ze willen wel dat de mishandeling stopt maar willen er niet de oorzaak van zijn dat hun partner of kind worden aangesproken en misschien wel wordt vervolgd.

Indien u als hulpverlener te maken krijgt met een vermoedelijk geval van oudermishandeling, dan is het belangrijk dit te bespreken met leidinggevend en collega's. Het opstellen van een evt. interventieplan is geen eenvoudige zaak. Soms is crisishulp nodig maar in de meerderheid van de gevallen zal eerst onderzoek moeten worden gedaan naar de aard en de oorzaak van de mishandeling.

Voor advies kunt u terecht bij het Advies- en steunpunt Huiselijk Geweld en voor het Westland tevens bij Het Meldpunt Ouderenmishandeling in Monster.

Plegers

Dikwijls schamen zowel het slachtoffer als de plegers zich voor het geweld in de relatie. Er wordt dan ook meestal over gezwegen, waardoor het lange tijd kan doorgaan. Voorheen ging de aandacht bijna uitsluitend uit naar de slachtoffers. Plegers zagen zich alleen in de meest ernstige gevallen geconfronteerd met politie en justitie. Hulpverlening aan plegers was niet aan de orde. De laatste jaren is het besef steeds meer toegenomen, dat er meer mogelijkheden zijn om het geweld te doen stoppen dan scheiden van plegers en slachtoffer. De plegers van het geweld wordt aangesproken op zijn gedrag, aangemoedigd om de verantwoordelijkheid voor het geweldadige gedrag te nemen en leert om anders om te gaan met de gevoelens die tot geweldsuitbarstingen aanleiding geven. Binnen deze regio kan men hiervoor terecht bij De Waag. Aanmelding is mogelijk door middel van verwijzing via huisarts of andere instellingen maar kan ook rechtstreeks. Ook Politie Haaglanden verwijst plegers naar De Waag.

Enkele belangrijke adressen

- Advies- en steunpunt Huiselijk Geweld
Delft Westland Oostland 0900 - 040 04 84
iedere werkdag van 9 tot 17 uur
 - een luisterend oor
 - advies en informatie
 - gesprekken
 - iemand die u of uw gezin begeleidt naar hulpverleningHet Advies- en steunpunt Huiselijk geweld kan (eventueel anoniem) gebeld worden door iedereen die te maken heeft met huiselijk geweld; slachtoffers, daders, verontruste familieleden en bureaus en beroepsmatige signaleerders.
Buiten kantoor tijden wordt u doorverbonden met De Zorglijn.
Verdere informatie: www.huiselijkgeweld-dwo.nl
(vanaf 1 juni 2005).
- Stichting Kwadraad - Algemeen Maatschappelijk Werk
Delft, Pijnacker Nootdorp: (015) 251 700
Westland, Midden Delfland: (0174) 636 600
 - advies, begeleiding, bemiddeling, dienstverlening bij psycho-sociale problemen
 - bestemd voor mannen, vrouwen en kinderen)
 - www.stichtingkwadraad.nl
- Politie 0900 - 88 44
 - aangifte
 - melding
 - een informatief gesprek
 - ook zonder aangifte kan de dader gesproken en verwezen worden
 - www.politie.nl
- Politie Landelijk Alarmnummer 112
- Bureau Slachtofferhulp (015) 219 84 01
 - eerste opvang en emotionele ondersteuning van slachtoffers
 - praktische hulp en juridische begeleiding
 - www.slachtofferhulp.nl
- Sociale Raadslieden (015) 214 15 22
 - informatie en advies bij sociale en juridische problemen (bv problemen rond verblijfsvergunningen)
- hulp bij het opstellen van brieven, bezwaarschriften, etc
- bemiddelen en afspraken maken voor cliënten die dat zelf niet kunnen
- kosteloos en vertrouwelijk
- Rashida- bureau voor vrouwenopvang regio Den Haag en Delft (070) 392 57 74
 - opvang van vrouwen met en zonder kinderen en zwangere meiden die mishandeld zijn of worden.
 - 24 uur per dag bereikbaar.
- Ricardis (015) 212 65 11
 - advies over vrouwenopvang en hulpverlening
 - van maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 17.00 uur
 - Op de Rails - begeleiding bij het stoppen van geweld in het gezin: (015) 2853488
- Advies- en Meldpunt Kinder mishandeling 0900 - 123 12 31
 - advies bij (vermoedens van) kindermishandeling
 - melding van (vermoedens van) kindermishandeling
 - men kan eventueel anoniem blijven voor het betr. gezin
- Bureau Jeugdzorg DWO (015) 219 09 37
 - toegang tot de jeugdzorg voor ouders en kinderen (vraagverheldering, indicatiestelling en zorgaanbod)
- De Waag (070) 311 58 90
Email: info@dewaag.nl
 - centrum voor ambulante forensische psychiatrie (volwassenen en jeugd)
 - behandeling voor plegers
 - zo mogelijk worden partners betrokken
- Meldpunt Ouderen mishandeling Westland (0174) 244 045
 - iedere werkdag van 9 tot 12.30 uur
 - voor melding en advies
- Vertrouwenslijn 0900 - 07 67 (5 ct per min.)
(070) 345 45 00 (lokaal tarief)
 - 7 dagen per week 24 uur bereikbaar
- Allochtone vrouwentelefoon (070) 362 26 29
 - maandag van 18.00 - 22.00 uur
 - vrijdag van 11.00 - 15.00 uur